

**Univerzita Hradec Králové – Pedagogická fakulta
Katedra kulturních a náboženských studií**

Hodnocení bakalářské práce

Posudek oponenta práce

Jméno autora: Markéta Pokorná

Název práce: Srovnání přístupů českých politických stran k migračním krizím v letech 2015-2022

Oponent práce: Mgr. Luděk Jirka, Ph.D.

Téma a cíl práce: Bakalářská práce se zabývá „migračními krizemi“ v letech 2015 a 2022 a politickými programy politických stran vůči migraci (a potažmo vůči integraci a Evropské unii). Autorka se snaží analyzovat, zda se pohled politických stran na migrační krize změnil, případně jak. Dochází k závěru, že postoje zůstaly relativně neměnné.

Zaměření práce: Migrační krize, Sýrie, Ukrajina, politické programy, Česká republika

Jazyková a stylistická úroveň práce: Po jazykové i stylistické stránce je práce zpracována na výborné úrovni. Gramatické chyby a stylistické chyby se prakticky nevyskytují.

Rozsah práce: Střední rozsah, 79 stran včetně formálních stránek práce. Samotný text práce však začíná až na straně 10.

Použitá literatura: Bakalářská práce pracuje s fundovanými zdroji. Celkově je text založen na 25 tištěných a 103 internetových zdrojích (pokud jsem počítal správně). Zdrojů je opravdu hodně a to je dobře. Zároveň by se mohlo zdát, že je příliš zdrojů internetových, ovšem vzhledem k charakteru práce je nutné počítat s velkým počtem internetových zdrojů. Ovšem některé internetové zdroje jsou de facto tištěné (IOM, Migration Statistics – House of Commons Library). Dále autorka pracuje s 5 legislativními zdroji.

Formální stránka práce: Po formální stránce je práce včetně poznámkového aparátu zpracována požadovaným způsobem.

Celkové hodnocení a kritické poznámky:

Autorka se ve své práci věnuje ožehavému a slibnému tématu, když rozebírá politické programy politických stran v kontextu migračních krizí v letech 2015 (především Sýrie) a 2022 (Ukrajina). Autorka se také věnuje teoriím migrace a odkazuje na Syřany a Ukrajince v kontextu push a pull faktorů a dalších migračních teorií. Celkově autorka dochází k závěru, že politické programy politických stran se vůči uprchlíkům ze Sýrie a z Ukrajiny ve své OBECNÉ rovině nemění. To je však samozřejmě pouze otázka politických programů, které samy o sobě nejsou tím činitelem, který by politiku ovlivňoval.

Autorka práci zvládla na úrovni odpovídající nárokům kladeným na bakalářské práce. Zároveň je vidět, že pracovala fundovaně, pečlivě a poctivě. Mám tedy spíše jenom drobné připomínky, ale zároveň bych rád upozornil na důležité kritické poznámky.

Autorka uvedla výzkumnou otázku a hypotézu, ale ty jsou položeny velice obecně a to ve smyslu „změnily nebo nezměnily.“ Očekával bych spíše hlubší výzkumnou otázku a snad i nějaké kauzality nebo podmínky mezi několika proměnnými. K migračním teoriím bych také měl určité body: především ekonomická teorie migrace není příliš spojitelná s push a pull faktory, jak autorka uvažuje, protože tyto faktory obsahují také neekonomické faktory vedoucí k migraci. Dále autorka používá teorii nové pracovní migrace, a pokud se jedná o NELM, tak zde tak silnou roli nemá ani tak individualizace migrace jako spíše rodinné vyjednávání v domácnostech. Obecně však úvodní část spíše popisně rozebírá pojem migrace, uvádí migrační teorie a také vymezuje legislativu, ale spíše by v úvodní části bylo vhodné vymezit, s jakými typy migrace, s jakou migrační teorií a s jakou legislativou bude autorka dále pracovat.

Ohledně migrační krize z roku 2015 lze doplnit, že migrace v té době nebyla pouze z oblasti Maghrebu a Blízkého východu, ale také z Iráku, Bangladéše nebo Afghánistánu, protože i občané těchto zemí navázali na migrační proudy do Evropy přes balkánskou cestu. Autorka v kontextu migrační krize dále uvádí slova jako „nebyvalý příliv“, ale přitom se jednalo o milion až dva miliony lidí. Ten počet je samozřejmě relativní, ale dalo by se tvrdit, že migrační krize nebyla nutně krizí spojenou s počtem uprchlíků, ale spíše byla důsledkem politického diskurzu v Evropské unii a to ve snaze odmítnout uprchlíky. Nejde tak ani o to, že by Evropská unie nebyla schopná přijmout milion uprchlíků, ale že evropské státy chtěli jasně naznačit, že cesta do Evropy je uzavřená a odkazem na migrační krizi zároveň vyvolávaly paniku a obavy. Samotným

reálným důvodem odmítnutí pak byla spíše kulturní, náboženská a etnická odlišnost uprchlíků (pokud se oprostíme od politického instrumentalistického diskurzu). I na příkladu České republiky je patrné, jak migrační krize byla pouze rétorickým výstupem: i z čísel na straně 22 je patrné, že by se uprchlíci v České republice početně vešli do dvou bytových domů a číslo absolutně neodpovídá hysterickým výkřikům českých politiků.

U oné politické části (s. 28-31) bych si představoval krátké shrnutí, zda jednotlivé strany mají spíše např. liberální nebo nacionalisticky orientovanou politiku, jak představitelé jednotlivých stran vytváří vůdčí roli nebo zda preferují demokratickou vnitrostranickou soutěž. Tedy popsat něco více k politické soutěži jednotlivých stran, než jen vypsát faktografické body týkající se politických stran. Trochu mě také překvapilo, že se autorka zabývala programovými prohlášením, přičemž tato prohlášení jsou relevantní v podstatě jen před volbami a neodpovídají jednání politiků po volbách. Dále bych řekl, že nemá cenu vyhledávat nějaký ideologický směr hnutí ANO, protože toto hnutí se orientuje podle výzkumů veřejného mínění.

Ona část věnovaná diskuzi je trochu problematická. Push a pull faktory mají určité metodologické omezení a nejsem úplně přesvědčen, že by si toho autorka byla vědoma (přeci jenom nejsou chudobou postiženi všichni v dané oblasti, v každé zemi jsou značné sociální rozdíly uvnitř kolektivu, ale to push a pull faktory nejsou schopné nereflektují). Je také vysoce problematické, když autorka vkládá Syřanům do úst ekonomické důvody a Ukrajincům kulturní blízkost, aniž by se jich zeptala. Obzvláště když lze naznačit, že také Ukrajinci nejprve odchází do Polska a druhotná migrace směřuje třeba do Německa kvůli sociálním zárukám, které Polsko nemůže nabídnout. Zatímco v případě druhotné migrace Syřanů odkazuje autorka k ekonomickým důvodům, v případě druhotné migrace Ukrajinců tomu tak není. Také porovnání vzdělanostní úrovně migrantů pokulhává, protože i v případě ukrajinských uprchlíků se jedná převážně o vzdělané jedince.

Celkově bych uvedl, že analýza jednotlivých migračních proudů (a intencí migrantů) není dostatečná a autorka spíše exceluje v rozebírání postojů politických stran vůči migraci. Ještě si neodpustím drobnou snahu o korekci. Autorka píše: „*V případě uprchlíků z Afriky nebo Blízkého východu není problémem islám jako náboženství, ale propojení islámu s politickou mocí, které způsobuje utlačování základních lidských svobod, jak na to například upozorňovaly politické strany*“ (s. 57). Ale již bylo mnohokrát vyvráceno, že tzv. politický islám (pokud na to autorka naráží) je spíše rétorická figura

politických stran a dezinformátorů, aby Islám dehonestovali. Ve skutečnosti nabírá tzv. politický islám významu útočné kategorizace vůči muslimům za účelem ovlivnění veřejného mínění.

Autorka byla během psaní velice pečlivá a poctivá. Sám bych možná zvolil jinou citační formu, ale to je již záležitostí autorky a školitele. Celkově mi přijde, že autorčina práce byla v případě analýzy migračních teorií problematická, ale dobře obstála v případě analýzy politických stran a jejich postojů vůči migračním krizím. Na závěr si ještě neodpustím jedno drobné popíchnutí – ukrajinských uprchlíků odešlo v letech 2022-2024 do Evropské unie téměř 4,2 milionu a tato situace nebyla označována jako migrační krize, zatímco v letech 2015-2016 chtělo požádat o azyl asi 1-2 milionu lidí a to již bylo označováno jako migrační krize. Proč ty rozdílné parametry hodnocení?

Problematická může být 11% shoda při antiplagiátorské kontrole. Zdroje jsem kontroloval a pouze u dvou zdrojů jsem našel problém – jednalo se o pravidla Schengenské smlouvy a o výsledky voleb v roce 2021, které byly převzaty i s formulacemi.

Otázky oponenta práce:

- Kdo a jak definoval, co znamená migrační krize?
- Autorky bych se rád zeptal, zejména z toho důvodu, že tuto problematiku vynechává ve své práci, proč je česká politická scéna a společnost natolik odlišná oproti německé „wir schaffen das“ scéně a společnosti? Jaké jsou zde důvody?

Datum: 21.5. 2024

Mgr. Luděk Jirka, Ph.D.